

לקוטי תורה • פרשת בהעלותך • מאמר 5

אם את כל דגי הים כו'

אילו היו כל דגי הים

מדרגתו של משה הייתה גבוהה כל כך, שאפילו אכילת בשר כדי להעלותו הייתה ירידה עבורו; ומכיוון שמדרגתו הייתה שרויה בתוך העם, הבשר, ואפילו הדגים, היו מורידים אותם ממנה. אכילה רגילה יורדת שלב אחר שלב: תחילה הדגים, השייכים לעולם הנסתר, ואחר כך הבשר, השייך לעולם הגלוי. מה שמתאים למשה הוא לחם והמץ, וה' השיב בשליו שמנים — עופות ששורשם גבוה משורש הבהמות.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/behaaloscha/5

הנקודה

מדרגתו של משה הייתה גבוהה כל כך, שאפילו אכילת בשר כדי להעלותו הייתה ירידה עבורו; ומכיוון שמדרגתו הייתה שרויה בתוך העם, הבשר, ואפילו הדגים, היו מורידים אותם ממנה. אכילה רגילה יורדת שלב אחר שלב: תחילה הדגים, השייכים לעולם הנסתר, ואחר כך הבשר, השייך לעולם הגלוי. מה שמתאים למשה הוא לחם והמזן, וה' השיב בשליו שמנים — עופות ששורשם גבוה משורש הבהמות.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מדוע דיבר משה על דגים, בשעה שהעם ביקש רק בשר? קריאתו "מאין לי בשר?" פירושה שמדרגתו הייתה גבוהה מכדי לקבל חיות מן הבשר, שהופך את האדם לגשמי. אדם שאינו בן תורה אינו יכול לאכול בשר, ורק תלמיד חכם יכול להעלותו; אבל עבור משה, גם עלייה זו הייתה ירידה. מכיוון שמדרגתו הייתה "בקרוב" העם, הבשר היה "מוצא" אותם, משתלט עליהם ומוריד אותם ממנה. כל מה שיש ביבשה יש גם בים, ולכן הדגים הם הבשר של הים, העולם הנסתר, לעומת היבשה, העולם הגלוי. בדרך כלל יורדים תחילה לעולם הנסתר של הדגים, ורק אחר כך מגיעים לבשר; משום כך יהודים אוכלים דגים לפני בשר. עבור משה, ששורשו באדם העליון דאצילות, השולט בדגי הים, גם הדגים נמוכים מדי; לחם, ששורשו גבוה יותר, והמזן, מזונה של חכמה, הם מזונו. לכן שלח ה' שליו: עופות ששורשם בכרוכים, למעלה מן הבהמות שמקורן בפני השור; ושמנים, כי השומן הוא חסד.

מבנה

1	למה דגים?	11
העם ביקש בשר, אך משה דיבר על דגים. "מאין לי בשר?" מלמד על מדרגה גבוהה מדי עבור בשר: אפילו העלייה שתלמיד חכם משיג באכילתו הייתה ירידה עבור משה.		
2	בשר שמוצא ומשתלט	21
מדרגתו של משה שרויה בקרב העם, ולכן הבשר היה "מוצא" אותם ומוריד אותם ממנה. הדגים הם הבשר של הים, שהוא העולם הנסתר, כשם שהיבשה היא העולם הגלוי.		
3	דגים לפני בשר; לחם, מן ושליו	31
הדגים מכינים את הירידה שבאכילת בשר, ולכן נהוג לאכול תחילה דגים; אבל עבור משה, ששורשו באדם דאצילות, גם הדגים הם ירידה, ולחם והמזן מתאימים למדרגתו. ה' שלח שליו — עופות ששורשם גבוה משורש הבהמות — ושמנים, כי השומן הוא חסד.		

מושגים

העולם הנסתר (עלמא דאתכסיא) עלמא דאתכסיא	העלאת המאכל להעלות
המדרגה הנסתרית, שהים מייצג אותה, שכן הוא מכסה את היצורים החיים בו; ה"בשר" שלה הוא דגים.	אכילה כדי להעלות את המאכל לקדושה. הטקסט אומר שרק תלמיד חכם יכול לעשות זאת בבשר, ושעבור משה אפילו עלייה זו הייתה ירידה.
העולם הגלוי (עלמא דאתגליא) עלמא דאתגליא	
המדרגה הגלויה, שהיבשה מייצגת אותה; אכילת הבשר שלה כדי להעלותו היא ירידה גדולה.	

אדם דאצילות אדם בארץ אצילות

האדם העליון של עולם האצילות, שבו מושרש משה. אליו נאמר "ורדו בדגת הים", ולכן הוא למעלה מן הנשמות הנעלות המכונות דגי הים ועוף השמים.

דגי הים (נוני ימא) נוני ימא

נשמות נעלות בעולמות העליונים, המכונות על שם יצורי העולם הנסתר; שורשו של משה למעלה מהן.

מזונה של חכמה מזונא דחכמתא

המן, שירד בזכות משה: המאכל המתאים למדרגתו.

בשר אדום ושומן בשרא סומקא / שמנונית

הבשר האדום הוא מדרגת הגבורה, והשומן הוא מדרגת החסד; לכן יש משמעות לכך שהשליו היה שמן.

קטע 1 • 11

למה דגים?

1 אם את כל דגי הים כוי. להבין הא לא שאלו דגים כלל אלא בשר. הענין כי משה אמר מאין לי בשר.¹

”אילו נאספו כל דגי הים” וכו’. [יש להבין:] הרי הם כלל לא ביקשו דגים, אלא רק בשר. הענין הוא שמשא אמר: “מאין יהיה לי בשר?”

זהו הפסוק שבו משה משיב לאחר שהי' הבטיח לעם בשר: “אם את כל דגי הים יאסף להם” (במדבר יא, כב). השאלה היא מדוע משה מדבר על דגים, בשעה שהעם ביקש רק בשר. התשובה מתחילה בקריאתו הקודמת של משה: “מאין יהיה לי בשר?”, שאותה אדמו"ר הזקן מבאר כאמירה הנוגעת למשה עצמו.

פיי שהוא במדרגה מאד נעלה עד שא"א לירד למטה לקבל חיות מן הבשר כי הבשר מגשם

כלומר, משה היה במדרגה נעלית מאוד, עד שלא היה יכול לרדת למטה ולקבל חיות מן הבשר, שכן הבשר מגשם.

לפי הביאור הזה, “מאין יהיה לי בשר?” פירושו שמשא עמד במדרגה כה גבוהה, עד שלא היה יכול לרדת כדי לקבל חיות מן הבשר. הבשר מגשם את האדם וקושר אותו יותר אל הגשמיות.

ולכן ע"ה [עם הארץ] אסור לאכול בשר² רק ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] יכול להעלות כוי אבל לגבי מדרגת משה שהוא הגבה מאד נעלה אפילו עליי [עליה] זו ירידה תחשב.³

ולכן עם הארץ אסור באכילת בשר; רק תלמיד חכם יכול להעלות אותו וכו'. אבל ביחס למדרגת משה, שהייתה נעלית וגבוהה מאוד, אפילו עלייה זו נחשבת לירידה.

הגמרא פוסקת שעם הארץ אסור באכילת בשר, ואילו מי שעוסק בתורה יכול לאכול (פסחים מט, ב); כאן מוסבר שתלמיד חכם מסוגל להעלות את הבשר שהוא אוכל. עבור אדם כזה, אכילת הבשר היא עלייה לבשר, אבל במדרגתו הגבוהה הרבה יותר של משה, אפילו העלאה זו הייתה נחשבת לירידה.

קטע 2 • 21

בשר שמוצא ומשתלט

2 וזהו שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם⁴ כוי

וזהו [פירוש] “שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, ואתה אמרת בשר אתן להם” וגו'.

דבריו הקודמים של משה (במדבר יא, כא) נקראים כעת באותו אופן: העם מונה שש מאות אלף, ומשה נמצא “בקרבו”.

פיי כי מאחר שאנכי היינו בחיי משה בקרב העם איך תאמר בשר אתן להם כוי

כלומר: מאחר ש”אנכי”, היינו בחינת משה, נמצא בקרב העם, כיצד תוכל לומר “בשר אתן להם” וגו'?

הדגש הוא על המילה “אנכי”: דרגתו הנעלית של משה נוכחת בתוך העם. מאחר שדרגתו שורה בקרבם, כיצד אפשר לתת להם בשר, שעלול להוריד אותם ממדרגתם?

וזוהו הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם⁵ פיי ומצא להם שהצאן ובקר ימצאם וישיגם ברדוף אחריהם להמשיכם למטה ויפלו ממדרגת משה כוי.

וזוהו [פירוש] "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם". משמעות "ומצא להם" היא שהצאן והבקר ימצאו אותם וישיגו אותם, מתוך שירדפו אחריהם כדי למשוך אותם למטה, והם ייפלו ממדרגת משה וגוי.

במשמעותו הפשוטה, "ומצא להם" שואל אם בעלי החיים יספיקו להם, אך אדמו"ר הזקן דורש זאת מלשון מציאה: הצאן והבקר ימצאו אותם וישיגו אותם, כמו רודף שמשיג את מי שהוא רודף אחריו. אכילת הבשר הזה תמשוך את העם למטה, והם ייפלו ממדרגת משה השורה בקרבם.

ולזה אמר אם את כל דגי הים כוי כי הנה כל מה שיש ביבשה יש גם בים.⁶ והבשר שבים היינו דגים אלא שהים הוא מעלמא דאתכסיא ויבשה מאתגליא.

ועל כך אמר: "אם את כל דגי הים" וגוי, שכן כל מה שיש ביבשה יש גם בים. הבשר שבים הוא הדגים, אלא שהים שייך לעולם המכוסה (עלמא דאתכסיא), והיבשה לעולם הגלוי (עלמא דאתגליא).

משום כך המשיך משה לדבר על דגים. חז"ל מלמדים שלכל מה שיש ביבשה יש מקבילה בים (חולין כז ע"א), ולכן הדגים הם היבשה של הים; אלא שהים, המכסה את היצורים החיים בתוכו, שייך לעולם המכוסה (עלמא דאתכסיא), ואילו היבשה שייכת לעולם הגלוי (עלמא דאתגליא).

קטע 3 • 311

דגים לפני בשר; לחם, מן ושליו

3 והנה הירידה הגדולה לבחי' עלמא דאתגליא לאכול בשר שביבשה להעלות כוי ולא יפול למטה בגשמיות

והנה, הירידה הגדולה אל בחינת העולם הגלוי, כדי לאכול את הבשר שעל היבשה ולהעלותו וכו', ולא ליפול למטה אל הגשמיות,

אכילת בשר מן היבשה כדי להעלותו היא ירידה גדולה אל העולם הגלוי, ויש בה סכנה ליפול אל הגשמיות במקום להעלות את הבשר.

יש עצה עיי' ירידה תחלה לעלמא דאתכסיא דגים שבים שבהם ועל ידם יוכל אח"כ לירד יותר כוי ולכן מנהג ישראל לאכול דגים קודם בשר.

יש דרך לכך: לרדת תחילה אל העולם הנסתר, אל הדגים שבים, שבהם ועל ידם אפשר אחר כך לרדת עוד וכו'. לכן מנהג ישראל הוא לאכול דגים לפני בשר.

הדרך לרדת כך בבטחה היא לרדת תחילה אל העולם הנסתר, המיוצג בדגים, ומשם להמשיך ולרדת. זו, אומר אדמו"ר הזקן, הסיבה למנהג ישראל לאכול דגים לפני בשר.

אך לגבי מדרגת משה אפי' [אפילו] אם את כל דגי הים יאסף להם⁷ ג"כ שגם בחיי זו דדגים ימשיך ויוריד למטה ממדרגת משה

אבל ביחס למדרגתו של משה, אפילו אם "את כל דגי הים יאסף להם", נאמר גם "ומצא להם": גם בחינת הדגים הזאת תמשוך אותם ותוריד אותם למטה ממדרגת משה.

אצל משה, לעומת זאת, אפילו הדגים נמוכים מדי: גם על הדגים נאמר "ומצא להם", כלומר, אפילו המדרגה הנסתרית הזאת תמשוך את העם ותוריד אותו למטה ממדרגת משה.

(והענין י"ל [יש לומר] כמ"ש במ"א דמשה הוא מבחי' אדם בארץ אצילות דלעילא דעליה אתמר ורדו בדגת הים⁸ כוי דהיינו שהוא למעלה גם מבחי' נשמות עליונות הנק' נוני ימא ועוף השמים כוי

(ואפשר לבאר את העניין כפי שמבואר במקום אחר: משה הוא מבחינת אדם שבדרך אצילות שלמעלה, שעליו נאמר "ורדו בדגת הים" וכו'; כלומר, הוא למעלה אפילו מבחינת הנשמות העליונות הנקראות "נוני ימא" ו"עוף השמים" וכו').

ההסגר מבאר את הסיבה: שורשו של משה הוא באדם העליון שבעולם האצילות, שעליו נאמר "ורדו בדגת הים" (בראשית א, כח); לכן הוא ניצב למעלה אפילו מן הנשמות העליונות הנקראות "נוני ימא" ו"עוף השמים".

ולכן גם בענין המזון ירידה היא לו אכילת דגים ובשר הגשמיים כיון שהוא למעלה גם מבחי' נוני ימא שבעולמות העליונים כוי

ולכן גם בעניין המזון, אכילת דגים ובשר גשמיים היא ירידה עבורו, שכן הוא למעלה אפילו מבחינת "נוני ימא" שבעולמות העליונים וכו'.

מאחר ששורשו של משה גבוה אפילו מן "נוני ימא" הרוחניים שבעולמות העליונים, אכילת דגים או בשר גשמיים היא ירידה עבורו.

ואע"ג [ואף על גב] שהלחם הוא למטה מהבשר הרי שרשו גבוה יותר כמ"ש במ"א בענין שתי הלחם ע"ג [על גבי] שני הכבשים ותדע שבהמ"ז [שברכת המזון] אינו אלא על לחם כוי ועוד דהא המן ירד בזכות משה⁹ מזונא דחכמתא ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון¹⁰ כוי)

ואף שהלחם נמוך מן הבשר, שורשו גבוה יותר, כפי שמבואר במקום אחר בעניין שתי הלחם שעל גבי שני הכבשים; וראה, שברכת המזון נאמרת רק על לחם וכו'. ועוד, המן, מזונה של חכמה, ירד בזכות משה. וראה מה שכתוב במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון" וכו').

הלחם, לעומת זאת, נמוך מן הבשר בטבעו אך שורשו גבוה יותר, כפי שמוכח במקום אחר משתי הלחם שהוקרכו על גבי שני הכבשים, וכן מן העובדה שברכת המזון בשלמותה נאמרת רק על לחם. גם המן ירד בזכות משה (תענית ט ע"א), והוא מזונה של חכמה; נוסף על כך, מופנים הקוראים למאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון" (משלי ח, ל).

אך הקב"ה הגיז שליו שהם עופות והם למעלה מבחי' בשר בהמה כי הוא מבחי' פני שור¹¹ כו' בחיות שבמרכבה ועופות הם מבחי' כרובים כו'

אבל הקב"ה הזרים שליו, שהם עופות, והם למעלה מבחינת בשר בהמה; שכן בשר הבהמה הוא מבחינת פני שור וכו' שבחיות שבמרכבה, ואילו העופות הם מבחינת הכרובים וכו'.

במקום בשר בהמה הזרים ה' שליו, שהם עופות וניצבים במדרגה גבוהה יותר. בשר הבהמה נובע מבחינת "פני שור", אחת מארבע הפנים של החיות שבמרכבה בחזון יחזקאל (יחזקאל א, י), ואילו העופות נובעים מבחינת הכרובים.

וגם היו שמנים מאד כדאיתא בגמרא תליסר רפתא¹² כו' כי בשרא סומקא בחי' גבורה ושמנונית בחי' חסד כו':

והם היו גם שמנים מאוד, כפי שמוכא בגמרא: "תליסר רפתא" וכו'. שכן בשר אדום הוא מבחינת גבורה, והשומן הוא מבחינת חסד וכו'.

השליו היו גם שמנים מאוד: הגמרא (יומא עה ע"ב) מתארת שליו שמן כל כך שהניחו אותו על שלושה עשר כיכרות. לשומן יש משמעות, מפני שבשר אדום מקביל לגבורה, ואילו השומן מקביל לחסד.

בעבודה

האכילה היא ירידה אל הגשמיות כדי להעלות אותה, ויש לעשות זאת בלי ליפול לגשמיות. המנהג היהודי לאכול דגים לפני בשר הופך את הירידה להדרגתית: תחילה אל עולם הדגים הנסתר, ורק אחר כך אל הבשר של העולם הגלוי.

שאלות לשיחה

1. מדוע העלייה שתלמיד חכם משיג באכילת בשר נחשבת ירידה עבור משה?
2. כיצד מפרש המאמר את "ומצא להם", ומה מלמדת פרשנות זו על השפעת המאכל על מי שאוכל אותו?
3. מדוע הדגים הם ה"בשר" של העולם הנסתר, וכיצד אכילתם תחילה מאפשרת ירידה בטוחה לאכילת בשר?
4. הלחם נמוך מן הבשר בטבעו, אך שורשו גבוה יותר. אילו סימנים לכך מביא המאמר?
5. מדוע השליו, ועוד שליו שמן, היה תשובה מתאימה לטענתו של משה?

הערות

פסוקה 1

1 מאין לי בשר

זעקתו של משה: "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה?" אדמו"ר חזקן מפרש את דבריו כך: למשה, בדרגתו שלו, אין כל שייכות לבשר.

Numbers 11:13 במדבר י"א:י"ג

מֵאֵין לִי בָשָׂר לְתֵת לְכָל־הָעָם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בָּשָׂר וְנֹאכְלָהּ:

Whence should I have flesh to give unto all this people? for they trouble me with their weeping, saying: Give us flesh, that we may eat

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

2 ע"ה אסור לאכול בשר

רבי מלמד שאדם שאינו בן תורה אינו רשאי לאכול בשר, ואילו כל מי שעוסק בתורה רשאי לאכול בשר בהמה ועוף. המאמר מסביר זאת בכוחו של תלמיד חכם להעלות את הבשר.

Pesachim 49b:3 פסחים מ"ט ב:ג

תנאי, רבי אומר: עם הארץ אסור לאכול בשר, (בהמה) שנגאמר: "זאת תורת הבהמה והעוף": כל העוסק בתורה מותר לאכול בשר בהמה ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר בהמה ועוף.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

3

משה משיב להבטחת ה' לתת בשר: "האם יישחטו להם צאן ובקר... ואם ייאספו להם כל דגי הים, האם יספיק להם?" המאמר פותח בשאלה מדוע מוזכרים כאן בכלל דגים.

Numbers 11:22 במדבר י"א:כ"ב

הֲצֹאן וּבָקָר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אֶם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֹאסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם:

If flocks and herds be slain for them, will they suffice them? or if all the fish of the sea be gathered together for them, will they suffice them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

4 שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב ואתה אמרת בשר אתן להם

משה אומר שהעם שבקרבו הוא שש מאות אלף איש רגלי, ובכל זאת ה' אמר: "אתן להם בשר" במשך חודש שלם. המאמר קורא את "אני" (אנכי) כמדרגתו של משה השורה בקרב העם.

Numbers 11:21 במדבר י"א:כ"א

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שְׁש־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אֲנִי בְּקִרְבּוֹ וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָּשָׂר אֶתֶּן וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים:

And Moses said: 'The people, among whom I am, are six hundred thousand men on foot; and yet Thou hast said: I will give them flesh, that they may eat a whole month

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5

הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם

במובן הפשוט: "האם יישחט להם צאן ובקר, והאם יספיק להם?" המאמר קורא את "ומצא" במשמעות של "ימצא": הצאן והבקר ימצאו את העם, ישיגו אותו ויורידו אותו מטה.

Numbers 11:22 במדבר י"א:כ"ב

הֲצֹאן וּבָקָר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אֶם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֹאסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם:

If flocks and herds be slain for them, will they suffice them? or if all the fish of the sea be gathered together for them, will they suffice them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6

כל מה שיש ביבשה יש בים

חז"ל מלמדים שכל מה שיש ביבשה יש גם בים, חוץ מן החולדה. כאן הדבר מראה שהדגים הם המקבילה שבים לבשר שביבשה.

Chullin 127a:12-14 חולין קכ"ז א:י"ב-י"ד

תנו רבנן כל שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה אמר ר' זירא מאי קראה (תהלים מט, ב) האזינו כל יושבי חלד אמר רב הונא בריה דרב יהושע ביכרי דנרש אינן מן הישוב אמר רב פפא בשמתא נרש תרביה משכיה ואליתיה (ירמיהו כב, כט) ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' אמר רב פפא לא אבה נרש שמוע דבר ה'

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

פסוקה 3

7

אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם

החלק השני בשאלתו של משה. המאמר מחיל גם על הדגים את המילים "ומצא להם", כך שאפילו הדגים היו מושכים את העם למדרגה שמתחת למדרגתו של משה.

Numbers 11:22 במדבר י"א:כ"ב

הֲצֹאן וּבָקָר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אֶם אֶת־כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֹאסֹף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם:

If flocks and herds be slain for them, will they suffice them? or if all the fish of the sea be gathered together for them, will they suffice them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8

ורדו בדגת הים

ברכת ה' לאדם: "ורדו בדגת הים ובעוף השמים". משה, ששורשו באדם העליון של אצילות, נמצא למעלה מן הנשמות המכונות "דגת הים" ו"עוף השמים".

Genesis 1:28 בראשית א:כ"ח

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וּכְבֹּשֶׁהָ וְרָדוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיַּי הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ:

And G-d blessed them; and G-d said unto them: 'Be fruitful, and multiply, and replenish the earth, and subdue it; and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that creepeth upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

9 בזכות משה

הגמרא מונה שלוש מתנות שניתנו בזכות שלושת מנהיגי ישראל: הבאר בזכות מרים, עמוד הענן בזכות אהרן והמן בזכות משה. המאמר מביא זאת כדי להראות שהמזון השייך למדרגתו של משה הוא המן, מזונה של חכמה.

Taanit 9a:9 תענית ט' א:ט'

מיתבי, רבי יוסי ברכי יהודה אומר: שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן: משה ואהרן ומרים. ושלש מתנות טובות ניתנו על דם, ואלו הן: באר, וענן, ומן. באר — בזכות מרים, עמוד ענן — בזכות אהרן, מן — בזכות משה. משה מרים — נסתלק הבאר, שנאמר: "ותמת שם מרים", וכתוב בתורה: "ולא היה מים לעדה", ונזרה בזכות שניהן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

10 ואהיה אצלו אמן

החכמה אומרת: "ואהיה אצלו אמן, ואהיה שעשועים יום יום". מילים אלו פותחות את המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן את הקורא.

Proverbs 8:30 משלי ח':ל'

ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל־עת:
Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight,
Playing always before Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 פני שור

בחזון יחזקאל לכל אחת מחיות המרכבה יש פני אדם, אריה, שור ונשר. המאמר קושר את בשר הבקר ל"פני השור".

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י'

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אלהימין לארבעתם ופני־שור מהשמאול לארבעתן ופני־נשר לארבעתן:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man;
and they four had the face of a lion on the right side; and
they four had the face of an ox on the left side; they four had
also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 תליסר רפתא

הגמרא מתארת את השליו: כשנתנו אותו בתנור, הוא תפח עד שמילא אותו, והניחו אותו על שלוש עשרה כיכרות; את האחרונה שבהן אפשר היה לאכול רק כשהיא מעורבת במאכלים אחרים. המאמר מביא זאת כדי להראות עד כמה היו השלושים שמנים.

Yoma 75b:7 יומא ע"ה ב:ז'

אמר רב חנן בר רבא: ארבעה מיני סליו הן, ואלו הן: שיכלי, וקיכלי, ופסיוני, ושליו. מעליא דכולהו: שיכלי, גריעא דכולהו: שליו. והוי כציפורתא, ומותבינו לה בתנורא ותפח והוה מלי תנורא, ומסקינו לקה אתליסר ריפי, ואחרונה אינה נאכלת אלא על ידי תערובת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיוזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likkutei-torah/behaaloscha/5/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק